

CHEM-A1230 – Orgaanisen kemian perusteet

Prof. Juha Siitonen
Aalto-yliopisto
Kevätlukukausi 2022

Kurssikello

1.

Molekyylin rakenne

2.

Additio karbonyyliin

3.

Substituutio karbonyyliin

4.

Enolaatti nukleofiilinä

Yksikkö 1.1:
Molekyylien esitystavat ja siististi piirtäminen

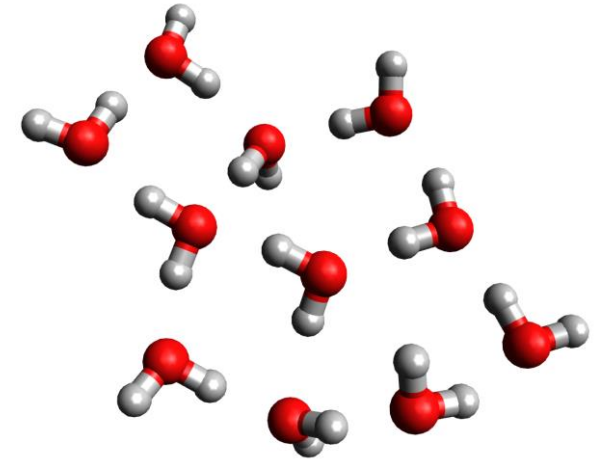
Clayden kappale 2
Harjoitustehtäväpaketti 1
Kotitehtävä 1

Näytös 1:

Malleista

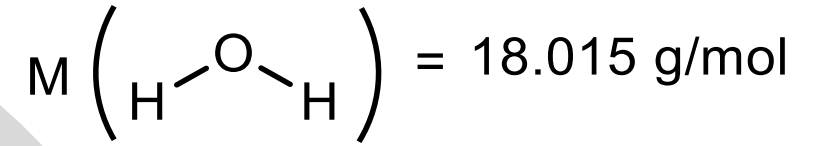
Mallien kanssa työskentely

- **Kysymys:** Mikä näistä on vettä?

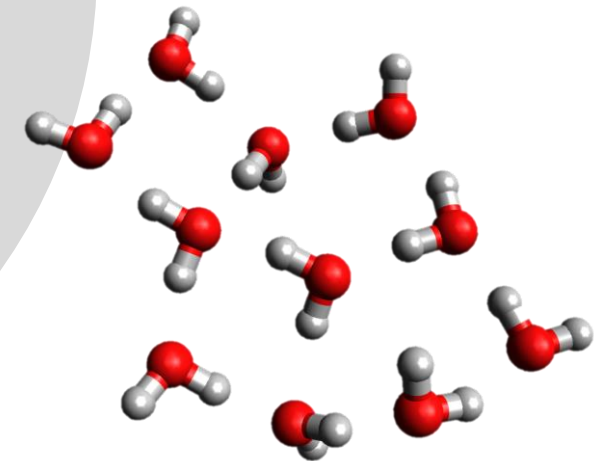

- **Kysymys:** Miksi me sitten käytetään malleja?

Miltä **malli** näyttää?

Symbolinen esitys
(Reaktioyhtälöt, matematiikka)

Nanotason esitys
Kokoelmia silmälle näkymättömiä
kappaleita

Makroskooppinen
Kokeet ja havainnot

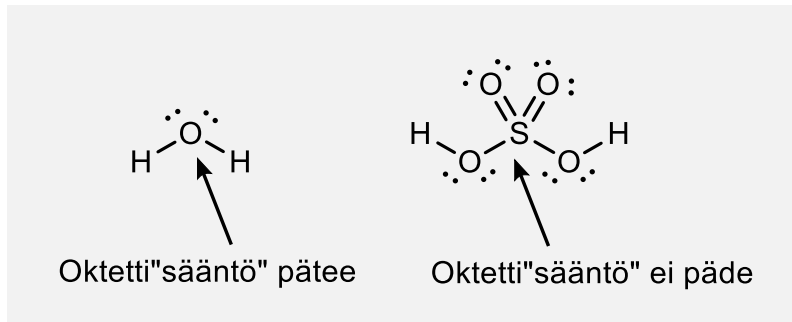
Empiirin taso

Konsepti
(*esim.*
reaktiivisuus,
tiheys ρ ,
happamuus K_a)

Mallin taso

Rikotaan malli!

- **Kysymys:** Piirrä veden (H_2O) ja rikkihapon (H_2SO_4) Lewis-rakenteet

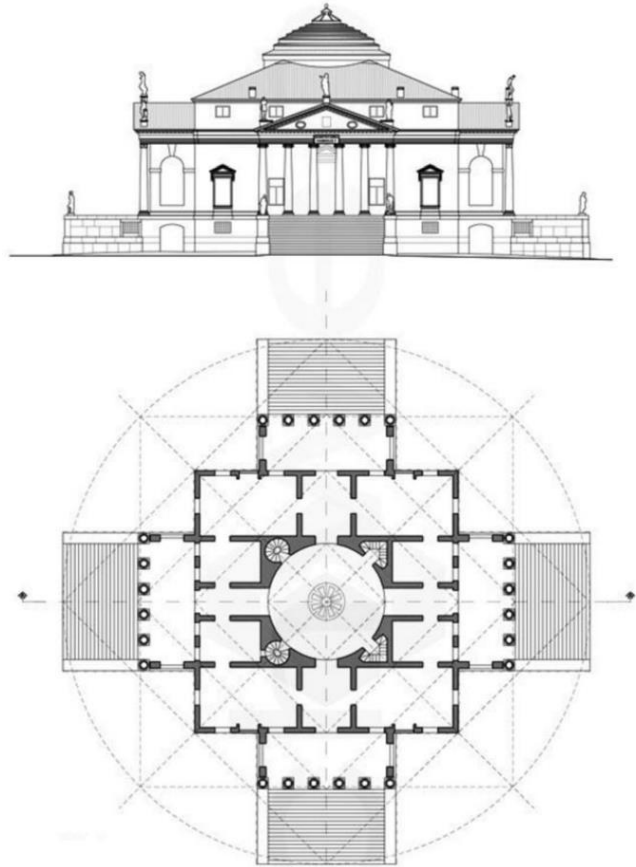

					18	
					2 He helium 4.0026	
	13	14	15	16	17	
	5 B boron 10.81 [10.806, 10.821]	6 C carbon 12.011 [12.009, 12.012]	7 N nitrogen 14.007 [14.006, 14.008]	8 O oxygen 15.999 [15.999, 16.000]	9 F fluorine 18.998	10 Ne neon 20.180
	13 Al aluminium 26.982	14 Si silicon 28.085 [28.084, 28.086]	15 P phosphorus 30.974	16 S sulfur 32.06 [32.059, 32.076]	17 Cl chlorine 35.45 [35.446, 35.457]	18 Ar argon 39.95 [39.792, 39.963]
12						
30 Zn zinc 65.38(2)	31 Ga gallium 69.723	32 Ge germanium 72.630(8)	33 As arsenic 74.922	34 Se selenium 78.971(8)	35 Br bromine 79.904 [79.901, 79.907]	36 Kr krypton 83.798(2)
48	49	50	51	52	53	54

Näytös 1:

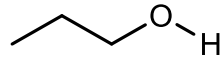
Kemian standardipiirtotekniikat

Esitystavalla on merkitystä

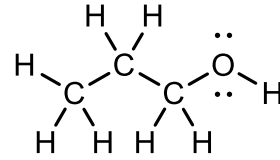

Andrea Palladion La Rotonda

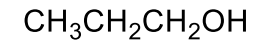
Moderni kemia käyttää viivakaavoja

moderni piirtotapa

vanhentunut piirtotapa

vanhentunut piirtotapa

Viivakaavojen piirtäminen:

- Hiiliketju muuttuu sik-sakiksi 120° kulmiin
 - Jokainen kulma on hiiliatomi
- Hiiliin kiinnittyneitä vetyjä ei piirretä

Miksi viivakaavat?

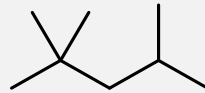
- Helppolukuinen
- Huomio kiinnittyy olennaiseen
- Nopeita ja helppoja piirtää

Suoraketjuiset, haaroittuneet ja rengasmaiset yhdisteet

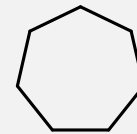
Suoraketjuinen

Haaroittunut

Rengasmainen

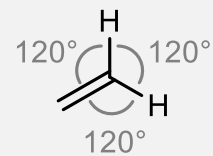

Yleisimmät Geometriat

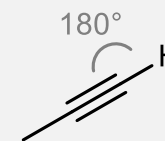
Yksöissidokset

Kaksoissidokset

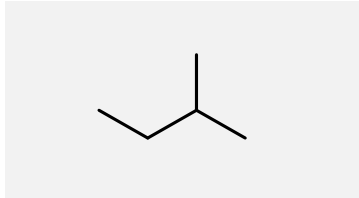

Kolmoissidokset

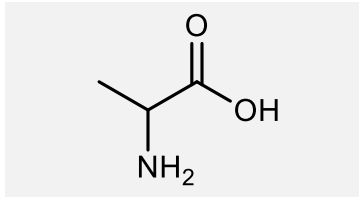
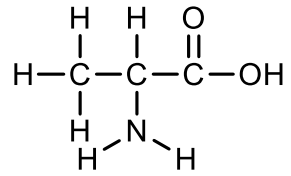

Viivakaavojen tulkintaa

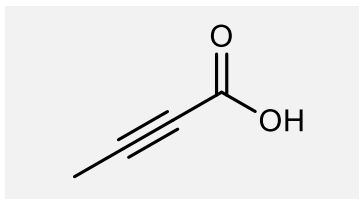
- **Tehtävä 1:** Muuta viivakaavaksi $\text{CH}_3\text{CH}_2\text{CH}(\text{CH}_3)\text{CH}_3$

- **Tehtävä 2:** Muuta viivakaavaksi

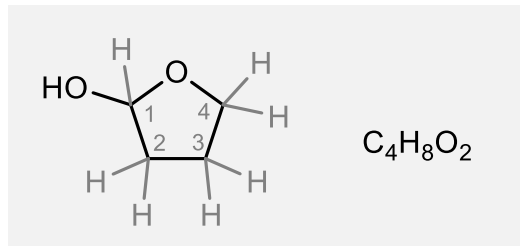
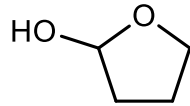

- **Tehtävä 3:** Muuta viivakaavaksi $\text{CH}_3\text{CCCO}_2\text{H}$

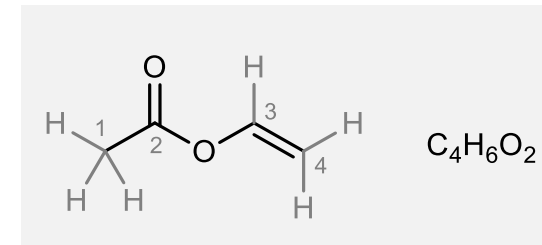
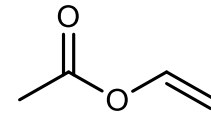

Viivakaavojen tulkintaa

- **Tehtävä 1:** Määritä yhdisteelle molekyylikaava ($C_nH_mO_l$)

- **Tehtävä 2:** Määritä yhdisteelle molekyylikaava ($C_nH_mO_l$)

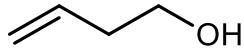
Isomeria: Samat atomit, eri rakenne

- Kaavalle C_4H_8O voidaan piirtää 48 isomeeriä!

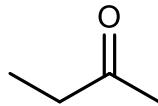
C_4H_8O

KP: 66 °C

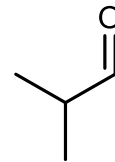
C_4H_8O

KP: 112 °C

C_4H_8O

KP: 80 °C

C_4H_8O

KP: 63 °C

Isomeeri (IUPAC)

One of several species (or molecular entities) that have the *same atomic composition* (molecular formula) *but different line formulae* or *different stereochemical formulae* and hence different physical and/or chemical properties.

<https://goldbook.iupac.org/terms/view/I03289>

Näytös 3:

Olisiko sinulla hetki aikaa puhua kemiasta?

Nimillä on merkitystä... mutta nimi ei ole kaikki kaikessa

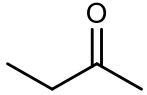

Yleisimpiä ruuvikantoja

Erithacus rubecula

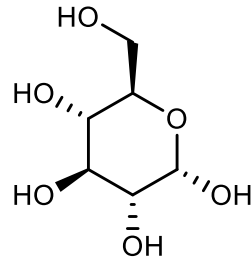
Molekyyleistä puhuminen: **IUPAC-nimet**

butan-2-oni

IUPAC-nimestä on hyötyä

Triviaalinimestä ei ole hyötyä

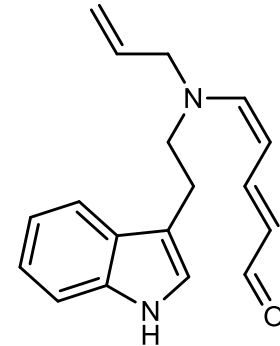

(2*S*,3*R*,4*S*,5*S*,6*R*)-6-(hydroxymethyl)tetrahydro-2*H*-pyran-2,3,4,5-tetraol

glukoosi

IUPAC-nimestä ei ole hyötyä

Triviaalinimestä on hyötyä

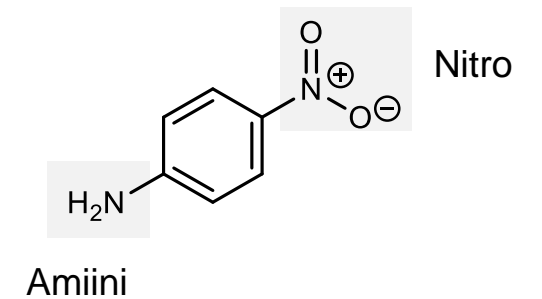
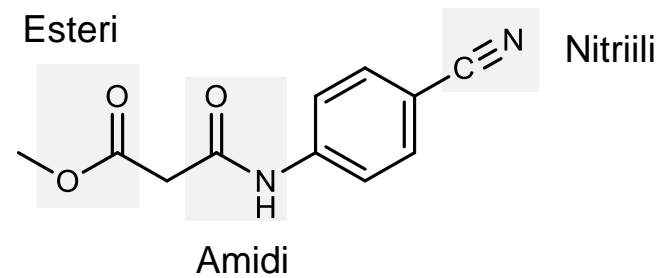
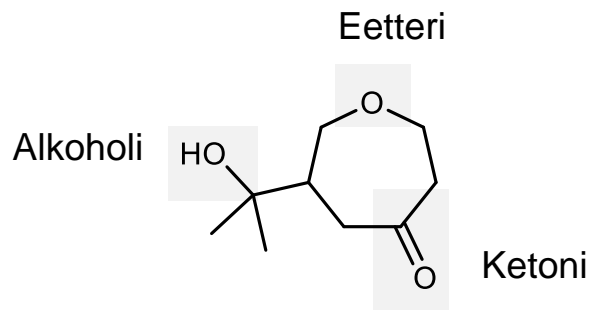
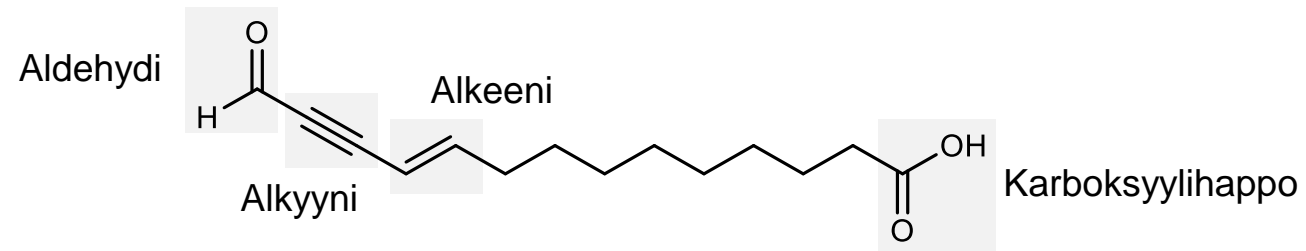

(2*E*,4*Z*)-5-((2-(1*H*-indol-3-yl)ethyl)(allyl)amino)penta-2,4-dienal

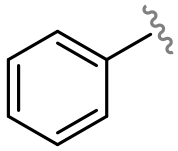
IUPAC-nimestä ei ole hyötyä

Triviaalinimestä ei ole hyötyä

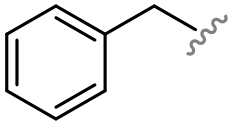
Molekyyleistä puhuminen: yleisimmät funktionaaliset ryhmät

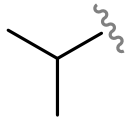
Molekyyleistä puhuminen: yleisimmät lyhenteet

Fenyyliryhmä, Ph

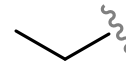
Bentsyyliryhmä, Bn

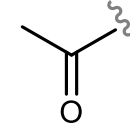
Isopropyyliryhmä, *i*-Pr

tert-butyyliryhmä, *t*-Bu

Etyyliryhmä, Et

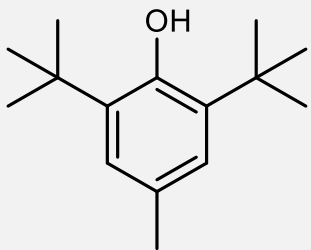
Asetaattiryhmä, Ac

Mikä on ?

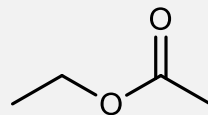
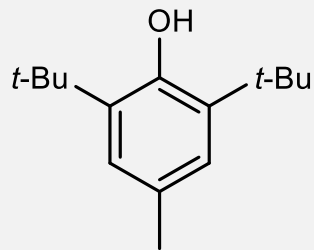
Koukuraviiva tarkoittaa

Kiinnittymispistettä

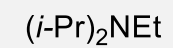
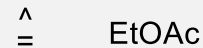
toiseen atomiin

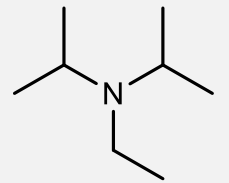
BTH (E321)

Etyyliasettaatti

Hüning's base

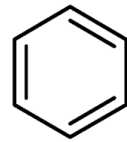

Näytös 4:

Hyvät, pahat ja rumat

Hyvät, pahat ja rumat

Kemiassa **piirtäminen on kommunikointia** – epäselvät piirrokset ovat epäselvää kommunikointia

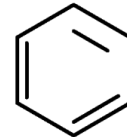
A

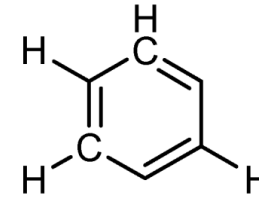
B

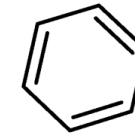
C

D

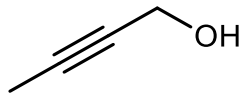
E

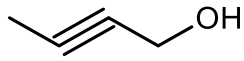
F

*Show most chemists a series of diagrams of something as simple as benzene, and there will be near-unanimity about which ones are “good” diagrams and which ones are “bad”. As Robert Pirsig writes in *Zen and the Art of Motorcycle Maintenance*, “But even though Quality cannot be defined, you know what Quality is!”*

Yleisimpiä piirtovirheitä 1/2

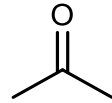

oikein

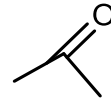

väärin

**Taittuneet
kolmoissidokset**

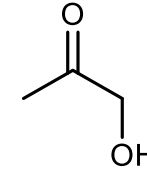

oikein

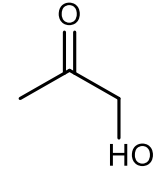

väärin

**Väärät
sidoskulmat**

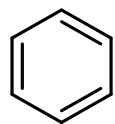

oikein

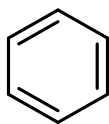

väärin

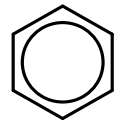
**Sidokset väärin
atomeihin**

oikein

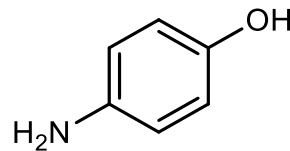

oikein

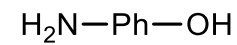

ei suositella

**Aromaattinen rengas
ympyränä**

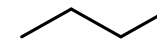

oikein

täysin väärin

**Lyhenteiden
väärinkäyttö, kytkeytyy
vain yhteen atomiin!**

oikein

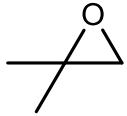
väärin

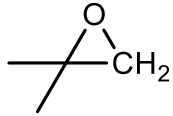
väärin

**Siksak ei ole 120°
kulmassa**

Yleisimpiä piirtovirheitä 2/2

oikein

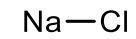

väärin

**Piirtotyylien
sekoittaminen**

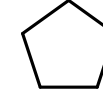

oikein

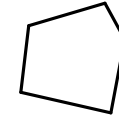

väärin

**Suoloihin ei piirretä
kovalenttista sidosta**

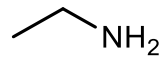

oikein

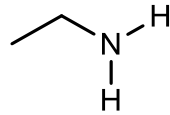

väärin

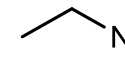
**Renkaat eivät ole
säännöllisiä
monikulmioita**

oikein

oikein

väärin

**Implisiittisten vetyjen
unohtaminen
heteroatomeista**